

ประสิทธิผลการนำนโยบายพัฒนาชุมชนตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปปฏิบัติของเทศบาลในภาคตะวันออก

The Effectiveness of Community Development Policy Implementation Based on the Principle of Sufficiency Economy Philosophy of the Municipalities in the Eastern Region of the Country

กัมปนาท พรพรหมวินิจ¹, เกษมชาติ นเรศเสนีย์², บุญเรือง ศรีเหรียญ³

Kampanart Pornpromvinnij¹, Kasemchart Naressenie², Boonrueng Sriharun³

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาประสิทธิผลการนำนโยบายพัฒนาชุมชนตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปปฏิบัติของเทศบาลในภาคตะวันออก 2) เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการนำนโยบายพัฒนาชุมชนตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปปฏิบัติของเทศบาลในภาคตะวันออก และ 3) เพื่อนำเสนอแนวทางการปรับปรุงปัจจัยที่มีผลต่อการนำนโยบายพัฒนาชุมชนตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปปฏิบัติของเทศบาลในภาคตะวันออก การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ โดยเก็บข้อมูลจากกลุ่มประชาชนในเขตเทศบาลนครและเทศบาลเมือง ในจังหวัดจันทบุรี จังหวัดชลบุรี จังหวัดตราด จังหวัดระยอง จังหวัดฉะเชิงเทรา จังหวัดปราจีนบุรี และจังหวัดสระแก้ว จำนวน 400 คน ด้วยสูตรคำนวณของทาโร ยามาเน่ ที่ระดับความคลาดเคลื่อน 0.05 เก็บข้อมูลด้วยแบบสอบถามแบบมาตราวัดประมาณค่า 5 ระดับ ที่ระดับความเชื่อมั่น 0.876 และทำการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และทดสอบสมมุติฐานด้วยการวิเคราะห์ถดถอยแบบขั้นตอน ซึ่งเลือกมาแบบเจาะจงวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้วิธีอุปมานวิเคราะห์และการตีความ ผลการวิจัยพบว่า 1) ประสิทธิผลการนำนโยบายพัฒนาชุมชนไปปฏิบัติของเทศบาลในภาคตะวันออก พบว่า โดยรวมอยู่ระดับปานกลาง ($\bar{X} = 2.89$, $S.D = 0.96$) โดยที่ด้านการบรรลุวัตถุประสงค์ของนโยบายที่อยู่ในระดับสูงสุดนั้นเนื่องจาก หน่วยงานเทศบาล และประชาชนมีความร่วมมือกันอย่างแท้จริงในการพัฒนาชุมชนตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ส่วนด้านความยั่งยืนของวิถีสวนชุมชนที่อยู่ในระดับต่ำสุดนั้น เนื่องจากประชาชนมีความพึงพอใจตามกระแสโลกาภิวัตน์ที่เป็นแรงผลักดันให้เกิดค่านิยมสากล โดยละเลยมิติความเป็นมนุษย์ส่งผลให้เกิดสภาพการเสียคุณภาพของการพัฒนาชุมชน 2) ปัจจัยที่มีผลต่อประสิทธิผลการนำนโยบายพัฒนาชุมชนไปปฏิบัติของ

¹ รัฐประศาสนศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตรมหาวิทยาลัราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์

² อาจารย์, สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตรมหาวิทยาลัราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์

³ อาจารย์, คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มหาวิทยาลัราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์

¹ Doctor of Philosophy Program in Public Administration Valaya Alongkorn Rajabhat University

² Teacher Program in Public Administration Valaya Alongkorn Rajabhat University

³ Teacher in Faculty of Science and technology Valaya Alongkorn Rajabhat University

เทศบาลในภาคตะวันออก มี 3 ปัจจัย ประกอบด้วย 8 ตัวแปร คือ 1) ปัจจัย การนำนโยบายไปปฏิบัติ ($\beta=0.48$) มี 3 ตัวแปร ได้แก่ วัตถุประสงค์ มีวัดผลและประเมินผลได้ และการสนับสนุนทางการเมือง 2) ปัจจัยเศรษฐกิจพอเพียง ($\beta=0.53$) มี 3 ตัวแปร ได้แก่ สิ่งแวดล้อม การสนับสนุน และทรัพยากรธรรมชาติ และ 3) ปัจจัยการพัฒนาชุมชน ($\beta=0.56$) มี 2 ตัวแปร ได้แก่ สถานภาพในชุมชน และการมีส่วนร่วมของประชาชน โดยปัจจัยทั้ง 3 ดังกล่าว สามารถอธิบายความผันแปรของประสิทธิผลการนำนโยบายพัฒนาชุมชนไปปฏิบัติของเทศบาลในภาคตะวันออกได้ร้อยละ 54.20 (Adjusted $R^2 = 0.542$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 3) แนวทางการปรับปรุงประสิทธิผลการนำนโยบายพัฒนาชุมชนไปปฏิบัติของเทศบาลในภาคตะวันออก ที่เสนอแนะประกอบด้วยการปฏิบัติที่สำคัญ 4 ประการคือ (1) ประสิทธิผลการนำนโยบายพัฒนาชุมชนไปปฏิบัติของเทศบาลในภาคตะวันออกต้องมีแนวทางการปฏิบัติ และหลักการดำเนินงานที่แตกต่างกล่าวคือ การพัฒนาที่มุ่งเน้นพื้นที่หมู่บ้าน และชุมชนควรคำนึงถึงปัจจัยความแตกต่าง ความต้องการที่แท้จริงของชุมชน (2) ด้านการนำนโยบายไปปฏิบัติของเทศบาลในภาคตะวันออกควรส่งเสริมการประกอบอาชีพฝึกอาชีพ การสร้างงาน และจ้างงานในชุมชน รวมถึงการพัฒนาผู้สอนและบุคลากรทางการศึกษาให้ปฏิบัติงานอย่างมีประสิทธิภาพและต่อเนื่อง (3) ด้านเศรษฐกิจพอเพียงควรมีการปรับปรุงสภาพสิ่งแวดล้อมและทรัพยากรธรรมชาติให้ดีขึ้นในด้านต่าง ๆ เช่น ใช้ทรัพยากรน้ำอย่างประหยัด การบำรุงรักษาและบำบัดมลพิษ และ (4) ด้านการพัฒนาชุมชนควรให้ประชาชนและชุมชนมีส่วนร่วมในการกำหนดทิศทางการพัฒนาชุมชน การนำเสนอโครงการต่าง ๆ กับเจ้าหน้าที่รัฐเกี่ยวกับปัญหาและความต้องการของประชาชนอย่างแท้จริง

คำสำคัญ: ประสิทธิภาพ, นโยบายพัฒนาชุมชน, ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

Abstract

The objectives of this research were to 1) study the effectiveness of community development policy implementation based on the principle of the Sufficiency Economy Philosophy of municipalities in the eastern region, 2) study the factors affecting the effectiveness of community development policy implementation based on the principle of the Sufficiency Economy Philosophy of municipalities in the eastern region, and 3) propose developing approaches for improving the effectiveness of community development policy implementation based on the principle of Sufficiency Economy Philosophy of the municipalities in the eastern region. This study was a mixed methods research. The quantitative method was conducted by collecting data from a sample of 400 respondents who were the population living in the city and town municipalities of Chanthaburi, Chon Buri, Trat, Rayong, Chachoengsao, Prachin Buri and Sa Kaeo provinces. The sample size was obtained by calculating with the Taro Yamane formula with a level of sampling error at 0.05. The research tool for data collection was a 5-level rating scale questionnaire at the reliability of 0.876. The data were analyzed by using statistics consisting of frequency, percentage, mean, standard deviation, and the hypotheses were tested by stepwise multiple regression analysis. The data were analyzed by using analytic induction and interpretation methods. The research results

revealed that: 1) The effectiveness of community development policy implementation based on the principle of Sufficiency Economy Philosophy of the municipalities in the eastern region overall was at the moderate level ($\bar{X} = 2.89$, $S.D=0.96$). The aspect of policy objectives attainment was at the highest level due to having effective cooperation between the municipalities and the people in developing their own communities based on the principle of Sufficiency Economy. The aspect of sustainability of community lifestyle was at the lowest due to extravagant living in the globalization-era that brings about universal values and ignores the human dimension, affecting an unbalance of the development of communities. 2) The factors affecting the effectiveness of community development policy implementation in the eastern region consisted of 3 factors with 8 variables composed of (1) policy implementation factor ($\beta=0.48$) with 3 variables: objective attainment, measurable and evaluable, and political support, 2) The sufficiency economy factor ($\beta=0.53$) with 3 variables: environment, support, and natural resource, and (3) the community development factor ($\beta=0.56$) including status in community and people's participation. These three factors explain 54.20% of the municipalities in the eastern region (Adjusted $R^2 = 0.542$) at the statistical level of significance 0.05. 3) The proposed approaches for improving the effectiveness of community development policy implementation of the municipalities in the eastern region consisted of 4 principle practices, (1) improve the effectiveness of policy development because community action councils in the east must have a guideline. The implementation should be different; it should be village development oriented. The communities should take into account the different factors, including the real need of the community, (2) the implementation of the eastern district should promote occupational and vocational training, job creation and increased employment in the community, including the development of teacher and education personnel to ensure effective and continuous work, (3) the economic, environmental and natural resources should be improved in areas such as efficient use of water resources, maintenance and pollution treatment and (4) community development should allow for public and community participation in determining the direction of its development. There should be project presentation done with state officials concerning the true problems and needs of the people.

Keywords: Effectiveness of Community Development Policy, Sufficiency Economy Philosophy

บทนำ

ประสิทธิผลของนโยบายพัฒนาชุมชนเป็นกลไกและเป็นเข็มทิศสำคัญในการขับเคลื่อนการบริหารของเทศบาล ทั้งนี้นโยบายพัฒนาชุมชนเป็นเสมือนแผนโครงการและการตัดสินใจกระทำสิ่งที่มีคุณค่าต่าง ๆ เพื่อให้ชุมชนเกิดการพัฒนาและเกิดประโยชน์แก่ประชาชนในเขตเทศบาลนั้น ๆ ทั้งนี้การนำนโยบายไปปฏิบัตินั้น คือ การนำหลักการและวิธีการเฉพาะเพื่อนำไปสู่เป้าหมายที่กำหนดไว้ครอบคลุมถึงการแก้ไขปัญหาของท้องถิ่นให้เกิดการพัฒนาเพื่อให้เกิดการขับเคลื่อนทางเศรษฐกิจ สังคม และการเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิตชุมชนในระดับท้องถิ่นให้ดีขึ้น (บุญทัน ดอกไธสง, 2530) การพัฒนาชุมชนเป็นนโยบายสำคัญของรัฐบาลเพื่อปรับปรุงความเป็นอยู่และมาตรฐานการครองชีพของประชาชนให้มีความเสมอภาคกัน ซึ่งใช้อำนาจหน้าที่ตามกฎหมายกระทรวงแบ่งส่วนราชการกรมการพัฒนาชุมชนกระทรวงมหาดไทยปี พ.ศ. 2552 โดยให้กรมการพัฒนาชุมชนมีภารกิจเกี่ยวกับการส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้ การมีส่วนร่วมของประชาชน สนับสนุนให้มีการจัดทำและใช้ประโยชน์ข้อมูลสารสนเทศ พัฒนาการศึกษา การวิเคราะห์วิจัย จัดทำยุทธศาสตร์ชุมชนเพื่อพัฒนาเศรษฐกิจในท้องถิ่น ตลอดจนการฝึกอบรมและพัฒนาบุคลากรที่เกี่ยวข้องในการพัฒนาชุมชน ทั้งนี้เพื่อให้ชุมชนมีฐานรากที่มีความมั่นคง มีเสถียรภาพและมีความเข้มแข็งอย่างยั่งยืน (กรมการพัฒนาชุมชน, 2555) การพัฒนาศักยภาพการจัดการชุมชนจะต้องพัฒนาระดับความรู้และทัศนคติของทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องทั้งภาครัฐ ภาคท้องถิ่น และภาคอื่น ๆ ที่ต้องพัฒนาเพื่อเสริมหนุนซึ่งกันและกัน เพื่อให้เกิดพลังในการขับเคลื่อนการพัฒนาชุมชนตามหลักของปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ซึ่งกลไกของการขับเคลื่อนที่สำคัญ คือต้องให้ชุมชนเป็นศูนย์กลางมีเครื่องมือบริหารหรือกลไกการบริหาร และกำหนดบทบาทภารกิจของแต่ละภาคส่วนให้ชัดเจน พร้อม

ทั้งการติดตามความก้าวหน้าในการขับเคลื่อนกิจกรรมต่าง ๆ และการประเมินผลความสำเร็จ จะต้องดำเนินการอย่างต่อเนื่อง และมีตัวชี้วัดที่สะท้อนถึงหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ความสุขและความเข้มแข็งของชุมชน เช่น การลดค่าใช้จ่าย การออม เป็นต้น

โดยหลักการกระจายอำนาจไปยังส่วนภูมิภาค เพื่อสนองหลักคิดในการพัฒนาชุมชนในเรื่องการปรับตัวในปัจจุบันในความเป็นจริงของชีวิต ไม่ว่าเราจะเผชิญวิกฤติเศรษฐกิจ (พ.ศ. 2540) หรือไม่ก็ตาม เราต้องปรับตัวอยู่เสมอ ชีวิตจึงจะดำรงอยู่ได้ และดำรงอยู่อย่างมีความสุข สภาพสังคมโลกเปลี่ยนแปลงเร็ว เพราะความเจริญก้าวหน้าทางเทคโนโลยี สภาพสังคมไทยก็ปรับตัวและเปลี่ยนแปลงเร็วตามไปด้วย เราไม่ปรับตัวเองก็ไม่ได้แล้ว จะอยู่ลำบาก กับสภาพสังคมไทยในปัจจุบันเราจะปรับตัวเองกันอย่างไรบ้าง ในภาคการเมืองการปกครองซึ่งเป็นผู้นำสังคม ภาคราชการ องค์กรต่าง ๆ จะคิดเหมือนเดิมและจะทำการเดิมต่อไปอีกไม่ได้ กล่าวคือ ภาคการเมืองการปกครอง ต้องคิดในเชิงสร้างสรรค์ พัฒนาคุณภาพ ชีตความสามารถ มีความจริงใจ ซื่อสัตย์สุจริต โดยเอาผลประโยชน์ของส่วนรวมเป็นที่ตั้ง ดูแลประชาชนให้ออก และรู้จักรับฟังประชาชน ภาคราชการ จะต้องปรับเปลี่ยนโครงสร้างจากแนวตั้ง (Vertical) มาเป็นโครงสร้างแบบแนวนอนหรือแนวนราบ (Horizontal) เพราะโครงสร้างแนวตั้งไม่ทันกับงานและสังคมที่ซับซ้อนในปัจจุบัน จะต้องเปลี่ยนจากระบบรวมศูนย์อำนาจ (Centralization) เพราะรวมศูนย์อำนาจทำให้การตัดสินใจช้าและห่างไกลข้อมูลข้อเท็จจริง และจะต้องเปลี่ยนจากการสั่งการ คิดแทนประชาชน มาเป็นการส่งเสริม สนับสนุน และรับฟังความคิดเห็นของประชาชน ให้โอกาสประชาชนได้เรียนรู้และพัฒนาตนเอง ราชการควรทำหน้าที่เป็นผู้อำนวยความสะดวก (Facilitator) ให้ประชาชนเป็นผู้แสดง (Actor) องค์กรต่าง ๆ ก็ควรจะเล่นบทเดียวกันกับราชการ และจัดโครงสร้างในลักษณะอย่างเดียวกัน แม้แต่

บริบทอันหลากหลาย นอกจากต้องมีความเสมอภาคทั่วถึง และเท่าเทียม ในเรื่องของโอกาสแล้ว ต้องมีคุณภาพด้วย ระบบเศรษฐกิจ ควรเป็นเศรษฐกิจแบบพึ่งตนเอง บนรากฐานศักยภาพแต่ละชุมชน ผลิตเพื่อบริโภคเองเป็นหลัก เหลือจึงจำหน่ายจ่ายแจก การศึกษา เน้นคุณภาพ คิดเป็นมีทักษะปฏิบัติได้จริง ทั้งทักษะอาชีพและทักษะชีวิต มีจิตวิญญาณของการเรียนรู้และพัฒนาตนเองตลอดชีวิต และมีความเสมอภาค มีความเท่าเทียม ในโอกาส การขนส่ง ทุกชุมชนมีโอกาสเข้าถึง สะดวก รวดเร็ว ราคาถูก เพียงพอ เน้นระบบขนส่งมวลชน เพื่อลดความสูญเสียและฟุ่มเฟือยโดยใช่เหตุ การสื่อสาร ซึ่งไม่เพียงการสื่อสารส่วนบุคคลเท่านั้น การสื่อสารมวลชน ระบบเทคโนโลยีสารสนเทศทั้งหลาย ไม่เพียงเป็นแค่สื่อที่ทั่วถึง ควรให้ความสำคัญกับคุณธรรม จริยธรรมของสื่อ มุ่งยกระดับคุณภาพประชาชนด้วย การสาธารณสุข ที่เน้นการป้องกันและสร้างสุขภาพ นำการซ่อมสุขภาพ มีการบริการที่สะดวก รวดเร็ว และมีคุณภาพสวัสดิการสังคม มีการกระจายรูปแบบให้หลากหลายมากขึ้น ไม่ใช่เพียงเรื่องของการเจ็บป่วย เรื่องการประกันชีวิตการประกันภัย เรื่องการฃาปนกิจหรืออื่นใดที่มีอยู่ในสังคมไทยขณะนี้เท่านั้น อาจมีรูปแบบใหม่ ที่จูงใจให้คนประพฤติดีทำคุณประโยชน์ให้แก่สังคมและประเทศชาติ เป็นต้น

ซึ่งนโยบายสำคัญยิ่งประการหนึ่งของรัฐบาล ในการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศได้แก่ การสนับสนุนให้ส่วนภูมิภาคและท้องถิ่นต่างๆ ทั่วราชอาณาจักรได้พัฒนาเจริญก้าวหน้าไปตามแนวทางซึ่งสอดคล้องกับความต้องการของแต่ละท้องถิ่นและบังเกิดผลสนองนโยบายส่วนกลางในด้านต่างๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่งท้องถิ่นซึ่งยังล้าหลังในความเจริญเนื่องจากอยู่ในเขตทุรกันดารและห่างไกล รัฐมีนโยบายที่จะส่งเสริมเป็นพิเศษเพื่อให้สามารถเร่งรัดการพัฒนาได้โดยด่วนที่สุด ด้วยเหตุผลเพื่อการพัฒนาส่วนภูมิภาคและท้องถิ่นต่างๆ เข้าไว้เป็นส่วนสำคัญส่วนหนึ่ง ด้วยบทบาท

ของการพัฒนาส่วนภูมิภาคและท้องถิ่นนี้ถือได้ว่าเป็นการเสริมโครงการพัฒนาจากส่วนกลาง โดยอาศัยกำลังสมทบจากท้องถิ่นทั้งในด้านกำลังคนและกำลังเงิน อย่างไรก็ตาม ภาระด้านการเงินส่วนใหญ่เป็นของส่วนกลางในรูปงบประมาณอุดหนุนประมาณแผ่นดิน (โกวิทย์ พวงงาม, 2540)

นโยบายพัฒนาภาคตะวันออก มีความสำคัญอย่างยิ่ง ต่อระบบเศรษฐกิจส่วนรวมของประเทศ และมีเส้นทางที่จะสามารถพัฒนาออกไปได้อย่างกว้างขวาง โดยเฉพาะอย่างยิ่งในด้านอุตสาหกรรมและพาณิชย์ในบริเวณชายทะเล นโยบายพัฒนาภาคตะวันออกจึงเน้นหนักการพัฒนาดังกล่าว ส่วนภาคตะวันออกบริเวณชายแดนและตอนเหนือมีหลายแห่งซึ่งยังทุรกันดารและประชาชนมีฐานะยากจน นโยบายการพัฒนาจึงเน้นหนักในด้านการขยายงานขั้นพื้นฐาน เช่น การคมนาคม เป็นต้น (การต์กล้าตลุมบอน, 2551)

โดยนโยบายพัฒนาภาคตะวันออกของไทย มีความสำคัญอย่างยิ่งต่อระบบเศรษฐกิจส่วนรวมของประเทศ แต่ต้องอาศัยแรงขับเคลื่อนด้านความร่วมมือภาคประชาชนกับภาครัฐควบคู่กันไป โดยภาครัฐได้อาศัยหน่วยการปกครองท้องถิ่นเป็นองค์กรของรัฐ ที่เข้ามาช่วยในการประสานงานและร่วมมือสนองตอบนโยบายของภาครัฐที่เข้าไปช่วยเหลือประชาชนในพื้นที่ ซึ่งระบบการปกครองของประเทศไทยในปัจจุบัน แบ่งราชการบริหารส่วนท้องถิ่นเป็น 5 รูปแบบ คือ องค์การบริหารส่วนจังหวัด หรือ อบจ. เทศบาล องค์การบริหารส่วนตำบล หรือ อบต. กรุงเทพมหานคร หรือ กทม. และเมืองพัทยา หน่วยการปกครองท้องถิ่นเหล่านี้เป็นองค์กรของรัฐ แยกต่างหากจากราชการบริหารส่วนภูมิภาค ในขณะนี้ มีเทศบาลทั่วประเทศอยู่ 2,266 แห่ง องค์การบริหารส่วนจังหวัด 76 แห่ง และองค์การบริหารส่วนตำบล 5,509 แห่ง และการปกครองท้องถิ่นรูปแบบพิเศษ (กรุงเทพมหานคร และเมืองพัทยา) อีก 2 แห่ง มีส่วนสัมพันธ์ กับชีวิตประจำวันของประชาชนอย่างใกล้ชิด หน้าที่ส่วน

ใหญ่ขององค์การบริหารส่วนท้องถิ่น นอกเหนือไปจากงานบริหารประจำแล้ว ได้แก่การจัดหาบริการและสาธารณูปการ เช่น การคมนาคมและขนส่ง การสาธารณสุข การศึกษา และการพัฒนาเมือง เป็นต้น บริการต่าง ๆ เหล่านี้มีส่วนในการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศทั้งทางตรงและทางอ้อม องค์การบริหารส่วนท้องถิ่นจึงมีบทบาทสำคัญในการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม ในปัจจุบันเทศบาลเป็นองค์การบริหารส่วนท้องถิ่นที่มีความสำคัญที่สุด นอกจากเทศบาลซึ่งขยายตัวอย่างรวดเร็วแล้ว การที่ประชากรในเขตเทศบาลเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็วทำให้เกิดปัญหาต่าง ๆ ในด้านจัดหาบริการสนองความต้องการของประชาชนในเมือง ซึ่งองค์การปกครองส่วนท้องถิ่นที่จะต้องสร้างความเข้มแข็งต้องมีวิสัยทัศน์ที่กว้างไกลรวมถึงการมีผู้นำที่มีความคิดสร้างสรรค์ (Creative leader) มีความสามารถในการบูรณาการเชื่อมโยงกิจกรรมเศรษฐกิจตั้งแต่ระดับท้องถิ่น (นันทิยา หุตานุวัตร และ ณรงค์ หุตานุวัตร, 2546; Hughes, 2005) ด้วยบทบาทของการพัฒนาส่วนภูมิภาคและท้องถิ่นนี้ ถือได้ว่าเป็นการเสริมโครงการพัฒนาจากส่วนกลาง โดยอาศัยกำลังสมทบจากท้องถิ่นทั้งในด้านกำลังคนและกำลังเงิน อย่างไรก็ตาม นโยบายพัฒนาเศรษฐกิจพอเพียงของเทศบาลภาคตะวันออก มีความสำคัญอย่างยิ่งในการพัฒนาท้องถิ่นตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ซึ่งต้องเริ่มต้นจากการสร้างกระบวนการเรียนรู้เพื่อสร้างความรู้ ความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงให้กับสมาชิกของชุมชน และกระตุ้นพร้อมทั้งพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ให้รู้จักมัธยัสถ์ รักสันโดษ สร้างจิตสำนึกให้รู้จักคุณค่าของการมีชีวิตที่ดี รู้จักคุณค่าของสิ่งแวดล้อมและทรัพยากรธรรมชาติรอบ ๆ ตัวเอง ดังคำกล่าวที่ว่า “มีชีวิตที่ดี มีชีวิตที่พอเพียง” (กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น กระทรวงมหาดไทย, 2546)

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

- 1) เพื่อศึกษาประสิทธิผลการนำนโยบายพัฒนาชุมชนตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปปฏิบัติของเทศบาลในภาคตะวันออก
- 2) เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการนำนโยบายพัฒนาชุมชนตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปปฏิบัติของเทศบาลในภาคตะวันออก
- 3) เพื่อนำเสนอแนวทางการปรับปรุงปัจจัยที่มีผลต่อการนำนโยบายพัฒนาชุมชนตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปปฏิบัติของเทศบาลในภาคตะวันออก

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่อง ประสิทธิผลการนำนโยบายพัฒนาชุมชนตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปปฏิบัติของเทศบาลในภาคตะวันออก ได้แก่ จังหวัดจันทบุรี จังหวัดชลบุรี จังหวัดตราด จังหวัดระยอง จังหวัดฉะเชิงเทรา จังหวัดปราจีนบุรี และจังหวัดสระแก้ว การศึกษาในครั้งนี้ใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงปริมาณ ใช้แบบสอบถาม ในการเก็บข้อมูล เพื่อให้เกิดความน่าเชื่อถือในเชิงประจักษ์ สามารถควบคุมและทำนายได้ (นิศา ชูโต, 2551)

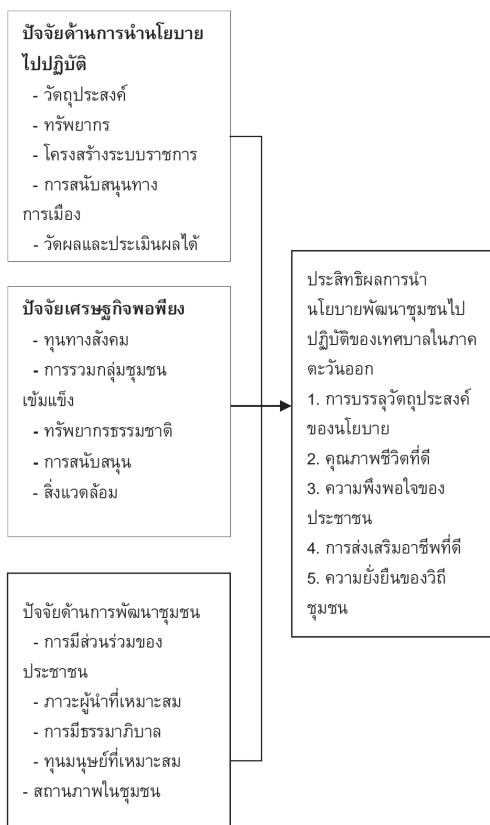
1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย

1.1 ประชากร และกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้อยู่ในพื้นที่ 7 จังหวัด ในภาคตะวันออก ได้แก่ จังหวัดจันทบุรี จังหวัดชลบุรี จังหวัดตราด จังหวัดระยอง จังหวัดฉะเชิงเทรา จังหวัดปราจีนบุรี และจังหวัดสระแก้ว โดยเลือกจากเขตเทศบาล และเทศบาลเมืองในพื้นที่จังหวัดของภาคตะวันออก จำนวน 10 แห่ง คำนวณโดยสูตรของ ทาโร ยามาเน่ (Taro Yamane อ้างถึงใน ธนภูมิชาติดี, 2555) ที่ระดับความคลาดเคลื่อน .05 ใช้การสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้น (Stratified Sampling)

กลุ่มตัวอย่างจำนวน 400 คน การวิจัยครั้งนี้จึงเลือกวิธีการสุ่มแบบเจาะจง (Purposive Sampling) โดยใช้แบบสอบถามในการสุ่มตัวอย่างเฉพาะในเขตพื้นที่รับผิดชอบของเขตเทศบาลนครและเทศบาลเมืองในพื้นที่จังหวัดของภาคตะวันออกเฉียง

1.2 กรอบแนวคิด

ภาพประกอบ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

1.3 ตัวแปรอิสระ ได้แก่

1) ปัจจัยด้านการนำนโยบายไปปฏิบัติ ประกอบด้วย (1) วัตถุประสงค์ (2) ทรัพยากร (3) โครงสร้างระบบราชการ (4) การสนับสนุนทางการเมือง (5) มีวัดผลและประเมินผล

2) ปัจจัยเศรษฐกิจพอเพียง ประกอบด้วย (1) ทูทางสังคม (2) การรวมกลุ่มชุมชนเข้มแข็ง (3) ทรัพยากรธรรมชาติ (4) การสนับสนุน (5) สิ่งแวดล้อม

3) ปัจจัยด้านการพัฒนาชุมชน ประกอบด้วย (1) การมีส่วนร่วมของประชาชน (2) ภาวะผู้นำที่เหมาะสม (3) การมีธรรมาภิบาล (4) ทุนมนุษย์ที่เหมาะสม (5) สถานภาพในชุมชน

1.4 ตัวแปรตาม คือ ประสิทธิผลการนำนโยบายพัฒนาชุมชนตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปปฏิบัติของเทศบาลในภาคตะวันออกเฉียง ได้แก่ 1) การบรรลุวัตถุประสงค์ของนโยบาย 2) คุณภาพชีวิตที่ดี 3) ความพึงพอใจของประชาชน 4) การส่งเสริมอาชีพที่ดี และ 5) ความยั่งยืนของวิถีชุมชน ภายใต้เงื่อนไข ภายใต้กำหนดเวลา และได้รับความร่วมมือจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

2. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการจัดเก็บข้อมูลจะดำเนินการโดยผู้วิจัยจัดเก็บด้วยตนเองและมีผู้ช่วยวิจัย ในการเก็บข้อมูลจากแบบสอบถามของการนำนโยบายพัฒนาชุมชนตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปปฏิบัติของเทศบาลในภาคตะวันออกเฉียง ซึ่งผู้วิจัยมีขั้นตอนในการจัดเก็บรวบรวมข้อมูลดังต่อไปนี้

1. ผู้ทำการวิจัย ได้สร้างแบบสอบถามเพื่อใช้ในการรวบรวมข้อมูล

2. ผู้ทำการวิจัย ได้ยื่นขอหนังสือขออนุญาตแจกแบบสอบถามจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ เพื่อขออนุญาตและขอความร่วมมือแจกแบบสอบถามให้กับกลุ่มตัวอย่าง คือ ประชาชนทั่วไปในเขตเทศบาลนครและเทศบาลเมืองในพื้นที่จังหวัดของภาคตะวันออกเฉียง จำนวน 10 แห่ง ในพื้นที่ 7 จังหวัด ได้แก่ จังหวัดจันทบุรี จังหวัดชลบุรี จังหวัดตราด จังหวัดระยอง จังหวัดฉะเชิงเทรา จังหวัดปราจีนบุรี และจังหวัดสระแก้ว

3. ผู้ทำการวิจัยแจกแบบสอบถามและรับกลับคืนมาครบตามจำนวนที่ได้แจกไป

4. ผู้ทำการวิจัยดำเนินการตรวจสอบแบบสอบถามเพื่อดำเนินการต่อไป

3. การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยได้นำข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถาม และการสัมภาษณ์เชิงลึก จากผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ของแบบสอบถามมาตรวจสอบความถูกต้องสมบูรณ์ของข้อมูลเหล่านั้นอีกครั้งหนึ่ง นำข้อมูลที่ได้มารวบรวมจัดระบบให้เป็นหมวดหมู่ นำข้อมูลที่เกี่ยวข้องมาสรุปหาใจความสำคัญโดยตีความหมาย การวิเคราะห์ข้อมูลประกอบด้วยขั้นตอน ดังนี้

1. ข้อมูลเกี่ยวกับปัจจัยด้านการนำนโยบายไปปฏิบัติ ปัจจัยด้านเศรษฐกิจพอเพียง และปัจจัยด้านการพัฒนาชุมชน ที่เกี่ยวกับประสิทธิผลการนำนโยบายพัฒนาชุมชนไปปฏิบัติของเทศบาลในภาคตะวันออก วิเคราะห์โดยการหาค่าเฉลี่ย (Mean) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (Correlation) และการถดถอยแบบขั้นตอน (Stepwise Regression Analysis) (พิชิต พัทธสัสมบัติ, 2548)

2. สถิติที่ใช้ในการหาคุณภาพเครื่องมือโดยหาค่าความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) ของแบบวัดบุคลิกภาพ

ผู้วิจัยมีการจัดลำดับความเห็นในแบบสอบถาม ซึ่งเป็นการจัดลำดับระดับการปฏิบัติหรือความสำคัญเป็นระดับ ดังนี้

ระดับการปฏิบัติ 5 หมายถึง ข้อคำถามนั้น ตรงกับการปฏิบัติมากที่สุด

ระดับการปฏิบัติ 4 หมายถึง ข้อคำถามนั้น ตรงกับการปฏิบัติมาก

ระดับการปฏิบัติ 3 หมายถึง ข้อคำถามนั้น ตรงกับการปฏิบัติปานกลาง

ระดับการปฏิบัติ 2 หมายถึง ข้อคำถามนั้น ตรงกับการปฏิบัติน้อย

ระดับการปฏิบัติ 1 หมายถึง ข้อคำถามนั้น ตรงกับการปฏิบัติน้อยที่สุด

การอภิปรายผลของลักษณะแบบสอบถาม ที่ใช้ระดับการวัดข้อมูลประเภทอันตรภาคชั้น ผู้วิจัยใช้คะแนนที่ได้จากกลุ่มตัวอย่างในการแปลความหมายโดยจัดแบ่งเป็น 5 ระดับ ซึ่งได้กำหนดคะแนนสูงสุด เท่ากับ 5 และคะแนนต่ำสุด เท่ากับ 1

การแปลความหมายการประเมินระดับการปฏิบัติที่ได้จากค่าเฉลี่ยแต่ละข้อ เมื่อเปรียบเทียบกับเกณฑ์ร้อยละ มีความหมาย ดังนี้

4.21 – 5.00 หมายถึง มีระดับการปฏิบัติมากที่สุด

3.41 – 4.20 หมายถึง มีระดับการปฏิบัติมาก

2.61 – 3.40 หมายถึง มีระดับการปฏิบัติปานกลาง

1.81 – 2.60 หมายถึง มีระดับการปฏิบัติน้อย

1.00 – 1.80 หมายถึง มีระดับการปฏิบัติน้อยที่สุด

4. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

1. วิเคราะห์หาความถี่ และค่าร้อยละ

Percentages)

2. วิเคราะห์ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D)

3. วิเคราะห์ความสัมพันธ์ค่าถดถอย (Regression) การนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปสำหรับการวิจัยทางสังคมศาสตร์

ผลการวิจัย

วัตถุประสงค์ที่ 1 ประสิทธิผลการนำนโยบายพัฒนาชุมชนไปปฏิบัติของเทศบาลในภาคตะวันออก พบว่า โดยรวมอยู่ระดับปานกลาง ($\bar{X} = 2.89, S.D = 0.96$) โดยที่ด้านการบรรลุวัตถุประสงค์ของนโยบายที่อยู่ในระดับสูงสุดนั้น เนื่องจาก หน่วยงานเทศบาลและประชาชนมีความร่วมมือกันอย่างแท้จริงในการพัฒนาชุมชนตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ส่วนด้านความยั่งยืนของวิถีสู่ชุมชนที่อยู่ในระดับต่ำสุดนั้น เนื่องจากประชาชนมีความพึงพอใจตามกระแสโลกาภิวัตน์ที่เป็นแรงผลักดันให้เกิดค่านิยมสากล โดยละเลยมิติความเป็นมนุษย์ส่งผลให้เกิดสภาพการเสียคุณภาพของการพัฒนาชุมชนตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง แสดงดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ประสิทธิภาพการนำนโยบายพัฒนาไปปฏิบัติของเทศบาลในภาคตะวันออก

ประสิทธิภาพการนำนโยบายพัฒนาชุมชนไปปฏิบัติของเทศบาลในภาคตะวันออก		ระดับประสิทธิผล		แปลผล
		S.D.	$\bar{X}$	
1	การบรรลุวัตถุประสงค์ของนโยบาย	3.04	0.95	ปานกลาง
2	คุณภาพชีวิตที่ดี	2.97	0.94	ปานกลาง
3	ความพึงพอใจของประชาชน	2.81	0.93	ปานกลาง
4	การส่งเสริมอาชีพที่ดี	2.85	0.98	ปานกลาง
5	ความยั่งยืนของวิถีชุมชน	2.79	0.98	ปานกลาง
รวม		2.89	0.96	ปานกลาง

วัตถุประสงค์ที่ 2 ปัจจัยที่มีผลต่อประสิทธิภาพการนำนโยบายพัฒนาชุมชนไปปฏิบัติของเทศบาลในภาคตะวันออก มี 3 ปัจจัย ประกอบด้วย 8 ตัวแปร คือ 1) ปัจจัย การนำนโยบายไปปฏิบัติ มี 3 ตัวแปร ได้แก่ วัตถุประสงค์ มีวัตถุประสงค์และประเมินผลได้ และการสนับสนุนทางการเมือง 2) ปัจจัยเศรษฐกิจพอเพียง มี 3 ตัวแปร ได้แก่ สิ่งแวดล้อม การสนับสนุน และทรัพยากรธรรมชาติ และ 3) ปัจจัยการพัฒนาชุมชน

มี 2 ตัวแปร ได้แก่ สถานภาพในชุมชน และการมีส่วนร่วมของประชาชน โดยปัจจัยทั้ง 3 ดังกล่าวสามารถอธิบายความผันแปรของประสิทธิผลการนำนโยบายพัฒนาชุมชนไปปฏิบัติของเทศบาลในภาคตะวันออกได้ร้อยละ 54.20 ($\text{Adjusted } R^2 = 0.542$) และที่มีค่าสัมประสิทธิ์ความถดถอย ($B=1.31$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 แสดงดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ปัจจัยการนำนโยบายพัฒนาชุมชนตามไปปฏิบัติของเทศบาลในภาคตะวันออก

ปัจจัยการนำนโยบายพัฒนาชุมชนไปปฏิบัติของเทศบาลในภาคตะวันออก		ระดับความสำคัญ		
		S.D.	แปลผล	$\bar{X}$
1	ด้านการนำนโยบายไปปฏิบัติ	3.04	1.05	ปานกลาง
2	ด้านผลการนำนโยบาย	3.03	0.98	ปานกลาง
3	ด้านการพัฒนาชุมชน	3.12	1.01	ปานกลาง
รวม		3.06	1.01	ปานกลาง

ผลการวิเคราะห์ปัจจัยด้านการนำนโยบายไปปฏิบัติ ปัจจัยเศรษฐกิจพอเพียง และปัจจัยด้านการพัฒนาชุมชนที่มีผลต่อประสิทธิผลของเทศบาลในภาคตะวันออก ดำเนินการวิเคราะห์การถดถอยแบบขั้นตอน การวิเคราะห์ปัจจัยที่มีประสิทธิภาพการนำนโยบายพัฒนาชุมชนไปปฏิบัติของเทศบาลในภาคตะวันออก ดำเนินการวิเคราะห์การถดถอย

แบบขั้นตอน (Stepwise Regression Analysis) โดยผู้วิจัยได้ใช้ตัวแปรพยากรณ์ 15 ตัว ได้แก่ วัตถุประสงค์ (X1) ทรัพยากร (X2) โครงสร้างระบบราชการ (X3) การสนับสนุนทางการเมือง (X4) มีวัตถุประสงค์และประเมินผลได้ (X5) ทูทางสังคม (X6) การรวมกลุ่มชุมชนเข้มแข็ง (X7) ทรัพยากรธรรมชาติ (X8) การสนับสนุน (X9) สิ่งแวดล้อม

(X10) การมีส่วนร่วมของประชาชน (X11) ภาวะผู้นำที่เหมาะสม (X12) การมีธรรมาภิบาล (X13) ทุนมนุษย์ที่เหมาะสม (X14) สถานภาพในชุมชน (X15) เพื่อที่จะศึกษาว่าการนำนโยบายพัฒนาชุมชนปัจจัยด้านการนำนโยบายไปปฏิบัติ ปัจจัยเศรษฐกิจพอเพียง และปัจจัยด้านการพัฒนาชุมชนที่มีผลต่อประสิทธิผลการนำนโยบายพัฒนาชุมชนไปปฏิบัติของเทศบาลในภาคตะวันออกเฉียงใต้ และมีปัจจัยใดบ้างที่จะสามารถพยากรณ์ประสิทธิผลการนำนโยบายพัฒนาชุมชนตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปปฏิบัติของเทศบาลในภาคตะวันออกเฉียงใต้ วิเคราะห์ปัจจัยการนำนโยบายพัฒนาชุมชนไปปฏิบัติของเทศบาลในภาคตะวันออกเฉียงใต้ รวม 15 ปัจจัย ประกอบด้วย วัตถุประสงค์ ทรัพยากร โครงสร้างระบบราชการ การสนับสนุนทางการเมือง มีวัดผลและประเมินผลได้ ทุนทางสังคม การรวมกลุ่มชุมชนเข้มแข็ง ทรัพยากรธรรมชาติ การสนับสนุน สิ่งแวดล้อม การมีส่วนร่วมของประชาชน ภาวะผู้นำที่เหมาะสม การมีธรรมาภิบาล ทุนมนุษย์ที่เหมาะสม สถานภาพในชุมชน ที่มีผลต่อประสิทธิผลการนำนโยบายพัฒนาชุมชนไปปฏิบัติของเทศบาลในภาคตะวันออกเฉียงใต้ (Y)

วิเคราะห์ถดถอยแบบขั้นตอน (Stepwise Regression Analysis) ดังตารางที่ 3

Y	=	ประสิทธิผลการนำนโยบายพัฒนาชุมชนไปปฏิบัติของเทศบาลในภาคตะวันออกเฉียงใต้
(X1)	=	วัตถุประสงค์
(X2)	=	ทรัพยากร
(X3)	=	โครงสร้างระบบราชการ
(X4)	=	การสนับสนุนทางการเมือง
(X5)	=	มีวัดผลและประเมินผลได้
(X6)	=	ทุนทางสังคม
(X7)	=	การรวมกลุ่มชุมชนเข้มแข็ง
(X8)	=	ทรัพยากรธรรมชาติ
(X9)	=	การสนับสนุน
(X10)	=	สิ่งแวดล้อม
(X11)	=	การมีส่วนร่วมของประชาชน
(X12)	=	ภาวะผู้นำที่เหมาะสม
(X13)	=	การมีธรรมาภิบาล
(X14)	=	ทุนมนุษย์ที่เหมาะสม
(X15)	=	สถานภาพในชุมชน

ตารางที่ 3 ผลการวิเคราะห์การแปรปรวนจากปัจจัยการนำนโยบายพัฒนาชุมชนไปปฏิบัติของ เทศบาลในภาคตะวันออกเฉียงใต้ รวม 15 ปัจจัย (Stepwise Regression Analysis)

สมการ	แหล่งความแปรปรวน	Sum of Squares	Df	Mean Square	F	Sig.
X1, X10, X8, X15, X9, X11, X5, X4	Regression	139.16	8	17.39	132.41	0.00
	Residual	103.91	791	0.13		
	Total	243.07	799			

a Predictors: (Constant), X1, X10, X8, X15, X9, X11, X5, X4

b Dependent Variable: Y

จากตารางที่ 3 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล แสดงให้เห็นว่าความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรเกณฑ์ และตัวแปรพยากรณ์ มีความสัมพันธ์กันในเชิงเส้นตรงระหว่างตัวแปรตาม (y) กับตัวแปรต้น 8 ตัวแปร ในมิติของวัตถุประสงค์ (X1) สิ่งแวดล้อม (X10) ทรัพยากรธรรมชาติ (X8) สถานภาพในชุมชน

(X15) การสนับสนุน (X9) การมีส่วนร่วมของประชาชน (X11) มีวัดผลและประเมินผลได้ (X5) การสนับสนุนทางการเมือง (X4) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 จากการคำนวณ จะสามารถนำไปสร้างสมการได้โดยมีตัวแปรพยากรณ์ ดังตารางที่ 4

ตารางที่ 4 ผลการวิเคราะห์การถดถอยแบบขั้นตอนปัจจัยการนำนโยบายพัฒนาชุมชนไปปฏิบัติของเทศบาลในภาคตะวันออก โดยใช้ตัวแปรพยากรณ์ X1, X10, X8, X15, X9, X11, X5, X4 พยากรณ์ตัวแปร y

	R	R ²	Adjusted R ²	Unstandardized Coefficients B	Standardized Coefficients Beta	t	Sig.
Constant	0.74	0.54	0.54	1.31		16.17	0.00
X1	0.69	0.48	0.48	0.16	0.22	3.89	0.00
X10	0.72	0.53	0.52	0.12	0.15	2.97	0.03
X8	0.73	0.54	0.54	0.19	0.26	5.65	0.00
X15	0.74	0.55	0.55	0.10	0.13	-3.89	0.00
X9	0.75	0.56	0.55	0.10	0.14	2.95	0.03
X11	0.75	0.56	0.56	0.13	0.16	3.65	0.00
X5	0.75	0.57	0.56	0.06	0.09	3.62	0.00
X4	0.76	0.57	0.57	0.06	0.086	-3.34	0.01

* Correlation is Significant at the 0.05 Level

จากตารางที่ 4 พบว่า ตัวแปรอิสระที่ได้รับการคัดเลือกเข้าสมการตามลำดับความสัมพันธ์คือ วัตถุประสงค์ (X1) สิ่งแวดล้อม (X10) ทรัพยากรธรรมชาติ (X8) สถานภาพในชุมชน (X15) การสนับสนุน (X9) การมีส่วนร่วมของประชาชน (X11) มีวัดผลและประเมินผลได้ (X5) การสนับสนุนทางการเมือง (X4) ทั้ง 8 ตัวแปรที่มีปัจจัยโดยตรงต่อประสิทธิผลการนำนโยบายพัฒนาชุมชนไปปฏิบัติของเทศบาลในภาคตะวันออก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 โดยมีค่า

สัมประสิทธิ์ประสิทธิผลความเชื่อถือได้ของตัวแปรชี้วัดการนำนโยบายพัฒนาชุมชนตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปปฏิบัติของเทศบาลในภาคตะวันออก (R²) เท่ากับ 0.54 และมีค่าสัมประสิทธิ์ประสิทธิผลความเชื่อถือได้ที่ปรับแล้วของตัวแปรชี้วัดการนำนโยบายพัฒนาชุมชนตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปปฏิบัติของเทศบาลในภาคตะวันออก (Adjusted R²) เท่ากับ 0.54 แสดงว่า วัตถุประสงค์ สิ่งแวดล้อม ทรัพยากรธรรมชาติ สถานภาพในชุมชน การ

สนับสนุน การมีส่วนร่วมของประชาชน มีวัดผลและประเมินผลได้การสนับสนุนทางการเมือง ทั้ง 8 ตัวแปร สามารถอธิบายประสิทธิผลการนำนโยบายพัฒนาชุมชนไปปฏิบัติของเทศบาลในภาคตะวันออกเฉียงใต้ ร้อยละ 54.20

สมการพยากรณ์ในรูปคะแนนดิบ

$$Y' = 1.31 + 0.16 (X1) + 0.12 (X10) + 0.19 (X8) + 0.10 (X15) + 0.10 (X9) + 0.13 (X11) + 0.06 (X5) + 0.06 (X4)$$

สมการพยากรณ์ในรูปคะแนนมาตรฐาน

$$Z_{Y'} = 0.22 (X1) + 0.15 (X10) + 0.26 (X8) + 0.13 (X15) + 0.14 (X9) + 0.16 (X11) + 0.09 (X5) + 0.08 (X4)$$

จากสมการถดถอยแบบขั้นตอนเส้นตรงข้างต้นสามารถแปลความหมายได้ ดังนี้

1. ถ้าตัวแปรด้านวัตถุประสงค์ มีคะแนนเพิ่มขึ้น 1 คะแนน ทำให้ประสิทธิผลของเทศบาลในภาคตะวันออกเฉียงใต้ เพิ่มขึ้น 0.16 คะแนน โดยที่ตัวแปรอื่นๆ มีค่าคงที่

2. ถ้าตัวแปรด้านสิ่งแวดล้อม มีคะแนนเพิ่มขึ้น 1 คะแนน ทำให้ประสิทธิผลของเทศบาลในภาคตะวันออกเฉียงใต้ เพิ่มขึ้น 0.12 คะแนน โดยที่ตัวแปรอื่นๆ มีค่าคงที่

3. ถ้าตัวแปรด้านทรัพยากรธรรมชาติ มีคะแนนเพิ่มขึ้น 1 คะแนนทำให้ประสิทธิผลของเทศบาลในภาคตะวันออกเฉียงใต้ เพิ่มขึ้น 0.19 คะแนน โดยที่ตัวแปรอื่นๆ มีค่าคงที่

4. ถ้าตัวแปรด้านสถานภาพในชุมชน มีคะแนนเพิ่มขึ้น 1 คะแนน ทำให้ประสิทธิผลของเทศบาลในภาคตะวันออกเฉียงใต้ เพิ่มขึ้น 0.10 คะแนน โดยที่ตัวแปรอื่นๆ มีค่าคงที่

5. ถ้าตัวแปรด้านการสนับสนุน มีคะแนนเพิ่มขึ้น 1 คะแนน ทำให้ประสิทธิผลของเทศบาลในภาคตะวันออกเฉียงใต้ เพิ่มขึ้น 0.10 คะแนน โดยที่ตัวแปรอื่นๆ มีค่าคงที่

6. ถ้าตัวแปรด้านการมีส่วนร่วมของประชาชน มีคะแนนเพิ่มขึ้น 1 คะแนน ทำให้

ประสิทธิผลของเทศบาลในภาคตะวันออกเฉียงใต้ เพิ่มขึ้น 0.13 คะแนน โดยที่ตัวแปรอื่นๆ มีค่าคงที่

7. ถ้าตัวแปรด้านวัดผลและประเมินผลได้มีคะแนนเพิ่มขึ้น 1 คะแนน ทำให้ประสิทธิผลของเทศบาลในภาคตะวันออกเฉียงใต้ เพิ่มขึ้น 0.06 คะแนน โดยที่ตัวแปรอื่นๆ มีค่าคงที่

8. ถ้าตัวแปรด้านการสนับสนุนทางการเมือง มีคะแนนเพิ่มขึ้น 1 คะแนน ทำให้ประสิทธิผลของเทศบาลในภาคตะวันออกเฉียงใต้ เพิ่มขึ้น 0.06 คะแนน โดยที่ตัวแปรอื่นๆ มีค่าคงที่

สำหรับปัจจัยที่ไม่ส่งผลต่อประสิทธิผลการนำนโยบายพัฒนาชุมชนไปปฏิบัติของเทศบาลในภาคตะวันออกเฉียงใต้แก่ ทรัพยากร โครงสร้างระบบราชการ ทุนทางสังคม การรวมกลุ่มชุมชนเข้มแข็ง ภาวะผู้นำที่เหมาะสม การมีธรรมาภิบาล ทุนมนุษย์ที่เหมาะสม

วัตถุประสงค์ที่ 3 นำเสนอแนวทางการปรับปรุงประสิทธิผลการนำนโยบายพัฒนาชุมชนไปปฏิบัติของเทศบาลในภาคตะวันออกเฉียงใต้

1. แนวทางการปรับปรุงประสิทธิผลการนำนโยบายพัฒนาชุมชนไปปฏิบัติของเทศบาลในภาคตะวันออกเฉียงใต้ สำหรับการกำหนดนโยบาย พบว่าผู้กำหนดนโยบายได้พยายามปรับเปลี่ยนหน้าตาของนโยบายการพัฒนาความเข้มแข็งของชุมชนโดยการกระจายเงินไปยังชุมชนในแบบที่เคยทำมาให้เป็นนโยบายการพัฒนาชุมชนตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ซึ่งถือเป็น “เหล้าเก่าในขวดใหม่” ไม่น่าจะเป็นเครื่องมือที่นำพาชุมชนไปสู่ความสำเร็จในการพัฒนาตามแนวทางที่เป็นทางเลือกนี้ได้อย่างแท้จริง

2. แนวทางการปรับปรุงประสิทธิผลการนำนโยบายพัฒนาชุมชนไปปฏิบัติของเทศบาลในภาคตะวันออกเฉียงใต้ สำหรับการปรับตัวของชุมชน พบว่า มีการปรับตัวได้อย่างรวดเร็ว ซึ่งอาจมาจากการประสบการณ์การเป็นผู้รับกิจกรรมการพัฒนา และการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง แต่อย่างไรก็ตาม ยังพบประเด็นสำคัญที่ต้องทบทวนพิจารณา คือ ข้อจำกัด

เรื่องความเข้าใจวัตถุประสงค์ของนโยบาย โดยเฉพาะเศรษฐกิจพอเพียง ความเพียงพอของข้อมูลข่าวสารที่ได้รับ ความคิดริเริ่ม และการรอฟังพาทรพยากรจากภายนอกชุมชน เป็นต้น

3. แนวทางการปรับปรุงประสิทธิผลการนำนโยบายพัฒนาชุมชนไปปฏิบัติของเทศบาลในภาคตะวันออก สำหรับการปรับตัวของหน่วยงานภาครัฐในระดับพื้นที่ พบว่า ประเด็นสำคัญที่ต้องทบทวนพิจารณา คือ ความเข้าใจในวัตถุประสงค์ของนโยบาย โดยเฉพาะความเข้าใจในปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง การคิดริเริ่มหาหนทางและกิจกรรมที่เหมาะสมในพื้นที่ และการบริหารจัดการทรัพยากร เป็นต้น ไปรุ่งใส สุจริต และยึดหลักคุณธรรม ซึ่งจะเป็นโยบายต่อประชาชน สังคม และประเทศโดยรวม

อภิปรายผลการวิจัย

1. ประสิทธิภาพการนำนโยบายพัฒนาชุมชนไปปฏิบัติของเทศบาลในภาคตะวันออกเน้นให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นแสวงหาวิธีการทำงานที่มีประสิทธิผลองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นโดยเทศบาลในภาคตะวันออก เป็นอีกส่วนหนึ่งที่ได้ดำเนินการตามนโยบายของกระทรวงมหาดไทยที่จะทำการขับเคลื่อนการพัฒนาชุมชนสู่การปฏิบัติทุกอำเภอ ตำบล และหมู่บ้าน โดยเริ่มต้นจากการสร้างความเข้าใจถึงความพอประมาณ การมีเหตุผล และการมีภูมิคุ้มกัน ภายใต้เงื่อนไขความรู้ และคุณธรรม ตลอดจนความสามารถในการปฏิบัติตามตัวชี้วัดทั้ง 15 ตัว ซึ่งได้แก่ วัตถุประสงค์ ทรัพยากร โครงสร้างระบบราชการ การสนับสนุนทางการเมือง มีวิวัฒนาการและประเมินผลได้ ทูทางสังคม การรวมกลุ่มชุมชนเข้มแข็ง ทรัพยากรธรรมชาติ การสนับสนุน สิ่งแวดล้อม การมีส่วนร่วมของประชาชนภาวะผู้นำที่เหมาะสม การมีธรรมาภิบาล ทูมนุษย์ที่เหมาะสม และสถานภาพในชุมชน จากการติดตามและประเมินผลการดำเนินงานตามนโยบาย

ของเทศบาลในภาคตะวันออกซึ่งพบว่า ประชาชนส่วนใหญ่มีความรู้ความเข้าใจในการพัฒนาชุมชนของนโยบายเทศบาลในภาคตะวันออก และสามารถในการปฏิบัติตามแนวทางการขับเคลื่อนตามตัวชี้วัด ซึ่งสามารถอธิบายได้ ในการพัฒนาชุมชนไปปฏิบัติจะทำให้วัตถุประสงค์ของนโยบายมีการพัฒนาใน 1) ด้านประสิทธิผลการนำนโยบายพัฒนาชุมชนบรรลุวัตถุประสงค์ของนโยบายโดยยึดกรอบแนวทางของความพอประมาณ ซึ่งเทศบาลสามารถนำมาประยุกต์ได้อย่างมีประสิทธิภาพและสามารถพัฒนาองค์กรให้เป็นองค์กรที่มีความเข้มแข็ง และมั่นคงอย่างยั่งยืน รวมถึงประชาชนในเขตพื้นที่ได้รับประโยชน์โดยตรง และมีความรู้ ความเข้าใจสามารถดำเนินชีวิตได้อย่างมีเหตุมีผล ซึ่งนโยบายการพัฒนาชุมชนของแต่ละเทศบาลมีความแตกต่างกันคือ พัฒนาด้านเกษตรกรรม พัฒนาด้านการผลิตอาหาร พัฒนาด้านการศึกษา พัฒนาด้านอาชีพ (กานดาพันธุ์ วันทยะ. 2551) 2) ประสิทธิภาพด้านคุณภาพชีวิตที่ดี ซึ่งสามารถอธิบายได้ว่าประชาชนดำรงชีวิตอยู่อย่างพอดี พอมี พอกิน สมควรตามอัตภาพ และฐานะของตนประกอบอาชีพสุจริต โดยไม่เบียดเบียนตนเองและผู้อื่น มีรายได้สมดุลกับรายจ่ายแต่ถ้าประชาชนมีความช่วยเหลือเกื้อกูลกัน รู้รักสามัคคี สร้างความเข้มแข็งให้ครอบครัวและชุมชน รู้จักฝึกฝนกำลัง มีกระบวนการเรียนรู้ที่เกิดจากรากฐานที่มั่นคงแข็งแรงส่งผลให้คุณภาพชีวิตที่ดีสูงขึ้น ซึ่งผู้บริหารในกลุ่มประธานสภาเทศบาล พื้นที่ภาคตะวันออก โดยให้ผลการนำนโยบายพัฒนาชุมชนรับผิดชอบในการขับเคลื่อนนโยบายสร้างความรู้ความเข้าใจ ให้กับบุคลากรขององค์กรด้วยการประชุมชี้แจงประจำเดือน และการจัดฝึกอบรม มีการบริหารจัดการเทคโนโลยีอื่นที่เหมาะสมกับการเพิ่มประสิทธิภาพขององค์กรให้สูงขึ้น 3) ประสิทธิภาพด้านความพึงพอใจของประชาชน และกลุ่มต่างๆ ได้รับความพึงพอใจจากการบริหารงานของเทศบาลในภาคตะวันออกไปปฏิบัติในขณะที่ถ้าประชาชนและกลุ่มต่าง ๆ

มีจิตใจเข้มแข็ง มีจิตสำนึกที่ดี เอื้ออาทร และนึกถึงประโยชน์ส่วนรวมเป็นหลักของเทศบาลในภาคตะวันออกเฉียงจะส่งผลให้ประชาชนมีความพึงพอใจตามนโยบายพัฒนาชุมชนดีขึ้น เทศบาลในภาคตะวันออกเฉียงมีการพัฒนาสถานที่ อุปกรณ์ และสิ่งอำนวยความสะดวกในการให้บริการ มีการพัฒนาผู้สอนและบุคลากรทางการศึกษาให้ปฏิบัติงานอย่างมีประสิทธิภาพ และพัฒนาบุคลากรให้มีทัศนคติที่ดีและมีใจรักในการให้คำแนะนำไปปฏิบัติ ซึ่งถ้าเทศบาลในภาคตะวันออกเฉียงมีการส่งเสริมการประกอบอาชีพฝึกอาชีพส่งเสริมการสร้างงานและจ้างงานในชุมชนเพิ่มขึ้นจะส่งผลให้โครงสร้างระบบราชการที่นานโยบายไปปฏิบัติในเทศบาลในภาคตะวันออกเฉียงสูงขึ้น 4) การส่งเสริมอาชีพที่ดีตามนโยบายพัฒนาชุมชนในการส่งเสริมความรู้ด้านการตลาด ทุก ๆ ด้านทั้งด้านผลิตภัณฑ์ ต้นทุนการผลิต การจัดหาสถานที่ผลิตและจัดจำหน่าย รวมถึงการโฆษณาประชาสัมพันธ์ การบริหารงานแบบมีส่วนร่วม มีการติดตามประเมินผลความสำเร็จมาใช้ในภาพรวม เพื่อการสะท้อนกลับไปสู่การปรับปรุงนโยบายขององค์กร และ 5) ความยั่งยืนของวิถีชุมชนตามนโยบายพัฒนาชุมชนสามารถวางแผนจัดการกับทรัพยากรหรือทุนในชุมชนทั้งทุนบุคคลและทุนสังคมที่มีอยู่ได้อย่างเหมาะสมสอดคล้องกับสภาพชุมชนทั้งนี้ถ้าความเจริญทางวัตถุ และสาธารณูปโภคต่าง ๆ ระบบสื่อสารที่ทันสมัยในภาคตะวันออกเฉียงมากขึ้นจะส่งผลให้วิถีชุมชนมีความยั่งยืนมากขึ้นตามนโยบายพัฒนาชุมชนซึ่งจะเห็นได้จาก การเข้ามามีส่วนร่วมของประชาชนกับองค์กรในเรื่องการพัฒนาด้านอาชีพ ความเป็นอยู่ที่ดีขึ้นและการพัฒนาศักยภาพของคนในชุมชนและเทศบาลร่วมกัน (ชมลดา จันทรสาขา และคณะ. 2546) ซึ่งในแนวทางปฏิบัติสามารถทำได้และสามารถปฏิบัติร่วมกับชุมชนและเทศบาลในภาคตะวันออกเฉียง โดยมีการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นอย่างสม่ำเสมอทำให้การพัฒนาชุมชนเป็นไปอย่างราบรื่น ซึ่งเทศบาลในภาคตะวันออกเฉียงมีพัฒนา

กระบวนการจัดสรรงบประมาณให้สามารถสนับสนุนการปฏิบัติงาน และเทศบาลในภาคตะวันออกเฉียงมีการบริหารจัดการผลิตภัณฑ์เพื่อการพัฒนาชนบทไทยไปปฏิบัติ แต่ถ้าเทศบาลในภาคตะวันออกเฉียงมีการบริการอำนวยความสะดวกในการติดต่อราชการเพิ่มขึ้นจะส่งผลให้ราชการที่นานโยบายไปปฏิบัติเทศบาลในภาคตะวันออกเฉียงสูงขึ้น (พิมพ์ แสนมะโน. 2551)

2. ปัจจัยที่มีผลต่อการนำนโยบายพัฒนาชุมชนไปปฏิบัติของเทศบาลในภาคตะวันออกเฉียง พบว่า การนำนโยบายไปปฏิบัติที่มีผลต่อการนำนโยบายพัฒนาชุมชนไปปฏิบัติของเทศบาลในภาคตะวันออกเฉียงอยู่ในระดับมาก ซึ่งสามารถอธิบายได้ว่า 1) ด้านวัตถุประสงค์ผู้นำท้องถิ่นมีการพัฒนาคุณภาพของทรัพยากรมนุษย์ ผู้นำท้องถิ่นต้องมีการปรับตัว มีการพัฒนาผู้สอนและบุคลากรทางการศึกษาให้ปฏิบัติงานอย่างมีประสิทธิภาพและต่อเนื่อง และพัฒนาบุคลากรให้มีทัศนคติที่ดีและมีใจรักในการให้คำแนะนำไปปฏิบัติ 2) ด้านการสนับสนุนทางการเมือง เทศบาลในภาคตะวันออกเฉียงมีการพัฒนาระบบสวัสดิการ และเพิ่มศักยภาพและโอกาสความเท่าเทียม คุณภาพชีวิต เทศบาลในภาคตะวันออกเฉียงมีพัฒนากระบวนการจัดสรรงบประมาณให้สามารถสนับสนุนการปฏิบัติงานและด้านการวัดผลและประเมินผลเทศบาลในภาคตะวันออกเฉียงมีการพิจารณาว่าคุณภาพ ประสิทธิภาพประสิทธิผลของงานและโครงการต่าง ๆ ของการศึกษาเหมาะสมหรือไม่เพียงใด มีสิ่งใดที่ต้องปรับปรุงแก้ไข การวัดผลประเมินผลสามารถนำไปใช้กำหนดเน้น ด้านทุนทางสังคมในเขตเทศบาลในภาคตะวันออกเฉียงมีความเข้มแข็งของชุมชนท้องถิ่นที่มีรูปแบบความสัมพันธ์ทางสังคมที่มีอยู่ในแต่ละชุมชนชนบทที่ทำหน้าที่จัดระเบียบความสัมพันธ์ ให้ความชอบธรรม และความเป็นกลุ่มก้อนทางสังคม 3) ด้านการรวมกลุ่มชุมชนเข้มแข็งชาวบ้านในชุมชนของเทศบาลในภาคตะวันออกเฉียงมีความตั้งใจจริงที่จะพัฒนาชุมชนซึ่งเกิดจากการร่วมมือกันในการดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ

ของชุมชนอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล และความพร้อมของชาวบ้านที่มีที่ทำกินเป็นของตัวเอง โดยที่มีที่ดินไม่มีการติดภาระจำนำหรือจำนองใดๆ แต่ถ้าผู้นำเทศบาลในภาคตะวันออกเฉียงเหนือให้ชาวบ้านได้รับความรู้และความเข้าใจอย่างถ่องแท้เพิ่มขึ้นจะส่งผลให้การรวมกลุ่มชุมชนเข้มแข็งในการนำนโยบายไปปฏิบัติของเทศบาลในภาคตะวันออกเฉียงเหนือสูงขึ้น 4) ด้านทรัพยากรธรรมชาติเทศบาลในภาคตะวันออกเฉียงเหนือมีการปรับปรุงสภาพสิ่งแวดล้อมและทรัพยากรธรรมชาติให้ดีขึ้นในด้านต่าง ๆ ชาวบ้านมีการใช้ทรัพยากรกันอย่างประหยัดคุ้มค่าเกิดประโยชน์สูงสุด และการนำทรัพยากรหรือวัสดุต่าง ๆ ที่สามารถหาได้ง่ายในชุมชนมาใช้ประโยชน์ ซึ่งมีการบำรุงรักษาและบำบัดมลพิษในดินเพื่อป้องกันการพังทลายของดินเพิ่มขึ้นจะส่งผลให้ทรัพยากรธรรมชาติในการนำนโยบายไปปฏิบัติของเทศบาลในภาคตะวันออกเฉียงเหนือสูงขึ้น 5) ด้านการสนับสนุนเทศบาลในภาคตะวันออกเฉียงเหนือหรือองค์การรัฐมีการสนับสนุนงบประมาณการขับเคลื่อนโครงการลงไปสู่ประชาชนในพื้นที่ มีการขับเคลื่อนโครงการให้เดินไปข้างหน้า ภาคชุมชน ประชาชนชาวบ้าน ภาควิชาการ สถาบันการศึกษา นักวิชาการอิสระ ภาคธุรกิจเอกชน ภาคประชาสังคม และภาครัฐบาล และเทศบาลในภาคตะวันออกเฉียงเหนือหรือองค์การรัฐมีการดำเนินงานที่สอดคล้องเชื่อมโยงกับโครงการอื่นเนื่องมาจากพระราชดำริปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และดำเนินตามแนวทางนี้อย่างจริงจังจะส่งผลให้การสนับสนุนการนำนโยบายไปปฏิบัติของเทศบาลในภาคตะวันออกเฉียงเหนือสูงขึ้น 6) ภาวะผู้นำที่เหมาะสมที่มีผลต่อการนำนโยบายพัฒนาชุมชนไปปฏิบัติของเทศบาลในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ผู้นำเทศบาลในภาคตะวันออกเฉียงเหนือมีจิตสำนึกเกิดขึ้นในตัวของผู้เป็นแรงกระตุ้นที่เกิดขึ้นจากความสัมพันธ์ต่อแรงจูงใจที่จะโน้มน้าวให้ผู้ปฏิบัติงานมีความปรารถนาที่จะทำงานตรงนั้น ผู้นำมีทักษะด้านมนุษยสัมพันธ์ที่จะสามารถรับรู้และรับฟังสิ่งที่ผู้อื่นต้องการสื่อสารออกมาจริง ๆ และผู้นำเทศบาลในภาคตะวันออกเฉียงเหนือมีการ

มองทุกเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น ลึกถึงเหตุปัจจัย และสามารถคาดคะเนผลที่เกิดตามมาในปัจจุบัน แต่ถ้าผู้นำมีความอดทน มุ่งมั่น ไม่ย่อท้อต่ออุปสรรคพร้อมที่จะเสียสละร่างกาย เพื่อให้ได้มาซึ่งอุดมคติแห่งตน และความดีที่ยึดมั่น ไม่หวั่นไหว ต่อความลำบากและอุปสรรคใดๆ จะส่งผลให้ภาวะผู้นำที่เหมาะสมในการนำนโยบายไปปฏิบัติของเทศบาลในภาคตะวันออกเฉียงเหนือสอดคล้องกับงานวิจัยของเอกรินทร์ ปินตาปลุก (2551) พบว่าการรวมกลุ่มในการผลิตสินค้าทางการเกษตรมีจำนวนมากที่สุด ซึ่งมีการกระจายการผลิตในแทบทุกตำบลด้านทุนมนุษย์ที่เหมาะสม ความสามารถในการอธิบายตามเชิงตรรกะในการขยายความเนื้อหาของทฤษฎีปัญหาหลาย ๆ ด้าน มีการสร้างความได้เปรียบในการแข่งขัน โดยทุนมนุษย์ที่มีอยู่มีความรู้ ความสามารถ ความชำนาญ สามารถ นำมาใช้เพื่อช่วยสร้างความแตกต่างให้กับองค์กร และเทศบาลในภาคตะวันออกเฉียงเหนือมีความสามารถในการการสังเคราะห์ในงานได้เป็นอย่างดีไปปฏิบัติ ด้านการมีธรรมาภิบาลพบว่าเทศบาลในภาคตะวันออกเฉียงเหนือมีการบังคับให้เป็นไปตามกฎระเบียบข้อบังคับ การปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่เทศบาลในภาคตะวันออกเฉียงเหนือโดยยึดมั่นในความถูกต้องดีงามและเป็นแบบอย่างแก่ประชาชน และการออกกฎระเบียบ ข้อบังคับของเทศบาลในภาคตะวันออกเฉียงเหนือสอดคล้องกับความต้องการของประชาชนไปปฏิบัติ

3. แนวทางการปรับปรุงปัจจัยที่มีผลต่อการนำนโยบายพัฒนาชุมชนไปปฏิบัติของเทศบาลในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ให้เหมาะสมยิ่งขึ้น จากผลการวิเคราะห์คำถามปลายเปิด พบว่า 1) ผู้กำหนดนโยบายควรปรับปรุงหรือปรับเปลี่ยนหน้าตาของนโยบายการพัฒนาความเข้มแข็งของชุมชนโดยการกระจายเงินไปยังชุมชนในแบบที่เคยทำมา (ศักดิ์ศรี มงคลอิทธิเวช. 2552) ให้เป็นนโยบายการพัฒนาชุมชนได้ 2) ควรมีการปรับตัวอย่างรวดเร็ว ซึ่งอาจมาจากประสบการณ์การเป็นผู้รับกิจกรรมการพัฒนา และการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง

แต่อย่างไรก็ตาม ยังพบประเด็นสำคัญที่ต้อง ทบทวนพิจารณา คือ ข้อจำกัดเรื่องความเข้าใจ วัตถุประสงค์ของนโยบาย การพัฒนาชุมชน การรับ ข้อมูลข่าวสารที่ได้รับ ความคิดริเริ่ม และการพึ่งพา ทรัพยากรจากภายนอกชุมชน เป็นต้น และ 3) ประเด็นสำคัญที่ต้องทบทวนพิจารณา คือ ความ เข้าใจในวัตถุประสงค์ของนโยบาย โดยเฉพาะความ เข้าใจในการพัฒนาชุมชน การคิดริเริ่มหาหนทาง และกิจกรรมที่เหมาะสมในพื้นที่ และการบริหารจัดการ ทรัพยากร เป็นต้น

ข้อเสนอแนะ

จากการศึกษาดังกล่าวข้างต้นมีข้อเสนอแนะ ดังนี้คือ

1. เทศบาลในภาคตะวันออกเฉียงเหนือควรมี มาตรการส่งเสริมหรือจูงใจให้ผู้นำชุมชนและ ประชาชนให้ความสำคัญ และสนับสนุนการปฏิบัติ ตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง เช่น การตั้ง หน่วยงานหรือองค์กรกลางประจำชุมชน หรือ หมู่บ้าน เพื่อให้คำปรึกษา แนะนำตามแนวทาง ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

2. เทศบาลในภาคตะวันออกเฉียงเหนือควรสร้างเครือ ข่ายชุมชน และผู้นำ ชุมชน เพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ประสบการณ์จากการนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอ เพียงไปปฏิบัติแล้ว เพื่อหาจุดเด่นจุดด้อย ปัญหา อุปสรรค และแนวทางการแก้ไข โดยการรวมเป็น องค์กรความรู้ (KM) ให้เครือข่ายและผู้สนใจได้ศึกษา ค้นคว้า

3. เทศบาลในภาคตะวันออกเฉียงเหนือควรมีการส่งเสริมแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงอย่างจริงจังและต่อ เนื่อง โดยการประชาสัมพันธ์ การให้ความรู้ความ เข้าใจแก่ประชาชน การจัดทำโครงการ/กิจกรรม เกี่ยวกับการดำเนินชีวิตแบบเศรษฐกิจพอเพียง เพื่อให้เหมาะสมกับสภาวะเศรษฐกิจและสังคมใน ปัจจุบัน

ข้อเสนอแนะในการศึกษาครั้งต่อไป

1. การนำนโยบายการพัฒนาตามหลัก เศรษฐกิจพอเพียงสู่ภาคปฏิบัติอาจเลือกศึกษาใน พื้นที่ที่มีความแตกต่างกัน หรือในกลุ่มประชากรอื่น เพื่อศึกษาเปรียบเทียบ และสร้างองค์ความรู้แบบ องค์กรรวม ขณะเดียวกันก็สามารถศึกษาความ สัมพันธ์ระหว่างตัวแปร นอกจากที่ได้ศึกษาไว้แล้ว

2. ควรมีการศึกษาวิจัยเชิงคุณภาพเกี่ยวกับ วิถีชีวิต วัฒนธรรมของชุมชนที่น่าหลักปรัชญา เศรษฐกิจพอเพียงไปปฏิบัติ เพื่อใช้เป็นแนวทางใน การปรับปรุงวิธีการในการนำไปปฏิบัติต่อไป

3. ควรมีการศึกษาวิจัยพฤติกรรม ความ เป็นอยู่ และปัจจัยด้านสังคมและวัฒนธรรม ใน การนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปปฏิบัติใน ชุมชนอื่นๆ ด้วย

เอกสารอ้างอิง

- กรมการพัฒนาชุมชน. (2555). *การขับเคลื่อนการประยุกต์ใช้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่ชุมชนท้องถิ่น*. กลุ่มงานส่งเสริมการบริหารจัดการชุมชน. กรุงเทพฯ.
- กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น กระทรวงมหาดไทย. (2546). *คู่มือแนวทางการปฏิบัติราชการเพื่อบริการประชาชนสำหรับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น*. กรุงเทพฯ: (ม.ป.ท).
- กานดาพันธุ์ วันทยะ. 2551. *ปัจจัยที่มีผลต่อความสามารถในการพึ่งพาตนเองตามหลักเศรษฐกิจพอเพียงในจังหวัดเชียงใหม่*. การค้นคว้าแบบอิสระศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาเศรษฐศาสตร์การเมือง มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- การดี กล้าดลุมบอน. (2551). *คุณลักษณะนักการเมืองท้องถิ่นในความคาดหวังของประชาชนในเขตเทศบาลนครนครสวรรค์ จังหวัดนครสวรรค์*. สารนิพนธ์ศาสนศาสตรมหาบัณฑิตวิทยาลัยบัณฑิตมหาวิทยาลัยมหาสารคามกุฏราชวิทยาลัย.
- โกวิทย์ พวงงาม. (2540). *นโยบายและมาตรการในการส่งเสริมธุรกิจชุมชน*. วิทยานิพนธ์ปริญญาสังคมสงเคราะห์ศาสตรมหาบัณฑิต สาขาสังคมศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- ชลลดา จันทรสาขา และคณะ. 2546. *ปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จของการนำนโยบายกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองไปปฏิบัติ กรณีศึกษา :หมู่บ้านที่ได้รับมาตรฐานการบริหารจัดการกองทุนระดับที่ 1 (AAA) อำเภอพรหมบุรี จังหวัดสิงห์บุรี*. ภาคนิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการเงินการคลัง คณะรัฐประศาสนศาสตร์สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์
- ธนภูมิ ชาติดี. (2555). *ผลสัมฤทธิ์การบริหารนโยบายตำรวจไทยยุคใหม่*. วิทยานิพนธ์ปริญญารัฐประศาสนศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ในพระบรมราชูปถัมภ์.
- นิตา ชูโต. (2551). *การวิจัยเชิงคุณภาพ = Qualitative research*. กรุงเทพฯ : บริษัทพรินต์โปร.
- นันทิยา หุตานุวัตร และณรงค์ หุตานุวัตร. (2546). *การพัฒนาองค์กรชุมชนอุบลราชธานี: คณะเกษตรศาสตร์มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี*.
- บุญทัน ดอกไธสง. (2552). *ขอบข่ายรัฐประศาสนศาสตร์ยุคโลกาภิวัตน์*. Monograph มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์. กรุงเทพฯ: แพร์พิทยา.
- พิมพ์ แสนมะโน. (2551). *บทบาทผู้นำองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีการส่งเสริมเศรษฐกิจพอเพียงในพื้นที่อำเภอสันกำแพงจังหวัดเชียงใหม่*. แบบฝึกหัดการวิจัย คณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- พิชิต พิทักษ์สมบัติ. (2548). *การสำรวจโดยการสุ่มตัวอย่าง : ทฤษฎีและปฏิบัติ*. กรุงเทพฯ : สมาธรรม.
- ศักดิ์ศรี มงคลอิทธิเวช. (2552). *กระบวนการพัฒนาศักยภาพชุมชนเพื่อให้เป็นชุมชนน่าอยู่:กรณีศึกษาบ้านสบยาบ อำเภอเชียงแสน จังหวัดเชียงราย*. แบบฝึกหัดการวิจัย คณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- เอกรินทร์ ปินตาปลูก. (2551). *การพัฒนาเศรษฐกิจชุมชน อำเภอแม่ทะ จังหวัดลำปาง*. แบบฝึกหัดการวิจัย คณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- Hughes. O.E. (2005). *Public Management and Administration*. New York: Pal Grave Macmillan.
- Yamane, Taro.(1967). *Statistics: An introductory analysis*. New York: Harper and Row.